

Сёңтерү сүлө

1930 сұлхи ноябрён 1-мёшёнчен тухать

электронлă адрес:
print@vurnar.cap.ru

Върнар район хаҗаҗе

2011 сұл
пуш/март/ уйахён
30-мёшө
юн кун
35/10352/ №
Хаке ирёклө

Чаваш авторёсене вулатпәр

Чаваш наци библиотеки 2009 сұлта пичетлесе каларна кёнекесенчен чи лайаххине палартассипе конкурс ирттерни җинчен пёлтернөччө. «Литературалла Чаваш ен: сұлталакри чи лайах кёнеке – 2009» акцие пётмелетесчө. Ял библиотекисем тартна даннайсем таррах, конкурсра Геннадий Максимован «Сёрёллө хура кушак» кёнеки малта пынә.

ПУЛТАРУЛАХ

Чаваш халәхён пултарулла та сивөч чөлхеллө җырависен ретёне тивёшлипе сирёппеннө автор ёнер районт библиотекәсенче тимлекенсемле тёл пулчө. Каласу, паллах, асәннә конкурсра малта пыракан унан кёнеки тавра пычө.

Вилёмсөр тема – юрату – пысакрах ыраң йышанат пулин те, автор кёнекере җав тери сивөч ыйтусене (чавашла, экологи, сывләх сыхлавлө) те хёрүллөн җёклөнө. Бёсем – җан пурнаҗ үкерчөкөсем,

пуш сәмахпа вёрсе тултарнисем мар.

Кёнекене «Сёрёллө хура кушак», «Вәхәта паранман юрату», «Кулак ачи» повессем, «Амәшён пехилө», «Ирхи шәнкәрав» калавсем көнө. Сәнарсем йышёнче Вәрнар тарәхёне пурәнакансене те паллама пулат. Геннадий Максимов хай вәхәтёне Вәрнарти ял хуҗаләх техникумёненчө вёреннө, журналист професийё те апа пирён района пит нумай илсе җитернө. Кунти тёл пулусем, калаҗусем, сыннисем унан статийсем

пе очеркёсене кәна мар, литературә произведенийёсене те ёмёрлөх кёрсе юлнә. «Җаҗатри публикацисем вәхәт иртнөсемён манәса тухасчө, кёнеке вара әруран әрәва куҗат. Җак шуахш хистерө те мана кёнеке кәларма», – терө вәл халәха вулава тулаштаракансене хай литература сүлө сине мөнле тәнипе паллаштарнә май. Чавашрадио, чаваш телевидени компанийён корреспондентчө, «Хресчен сасси» җаҗат редакторён заместителө, халә вара пёр вәхәтрах «Хыпар» хаҗатан шеф-редакторө тата чавашсен

палла та пултарулла җыравси.

«Сёрёллө хура кушак», висём сұл пичетленсе тухнаскөр, унан пёрремөш хайлавлө – «Сталин грамоти» – пөхөх вулакан чунне тыткәнларө. Сәмах май, «Сталин грамоти» темисө сұл каялла халәх юратса вулакан 140 кёнеке хушшинче 5-мөш ыраң йышаннәччө.

– Паян ытларәх мён вуласчө? – тёл пулу умен кәна районт тёл библиотекән абонементёненчө кәсәклантәм элө. Юрату романёсем, детективсемле фантазисем хушшинче чаваш кёнекисене те асәни чунә хәпартрө. Авторсәнен Геннадий Максимов ячө чи малтан илтнөчө. Эпин, вәл «Литературалла Чаваш ен: сұлталакри чи лайах кёнеке–2009» конкурсра та паларнинчен тёлёммели сук...

С.ЧИКМЯКОВА.

СҮР АКИ – 2011

Пулас тухаҗшән тарашса

Районёне илсен сур аки ирттерме теш тырасемле пәрса йышши культурам 25243 центнер ө 86 процент хывнә. «Янгорчино», «Знамя», «Мураты», «Хорнзор», «Победа», «Карл Маркс» ячёллө кооперативсенчө, М.Тарасовпа А.Игнатьев фермерсен хуҗаләхёсенчө вәрләх 100 процентёпөх кондициллө.

Паха вәрләх пысак тухаҗ парат. «Санары», «Победа», «Луч», «Янгорчино», «Юнтапа» предприятисем пысак репродукциллө теш тырасемле пәрса йышши культурам туяна.

Тыр-пула ака стандартне тивёстересипө районта звеносем ёслесчө. Аш-какай комбиначөн хушма хуҗаләхёненчө – иккө, «Агрохмель», «Броневики», «Гвардеец», «Луч» ял хуҗаләх организациёсенчө – пёрер.

Мехпарксем пуянланнә

Техника – ял хуҗаләх организациён «чөри». Җав тёллевне аграрисем хайсен вайёне тата кредит ресурсёсемле уса курса мехпарксем пуянлатма тарашсчө. Акә Вәрнарти аш-какай комбиначө гусеницалла «Джон Дир – 8520» трактор туяна. Җаван пөхөх «Мураты», «Санары», «Карл Маркс» ячёллө хуҗаләхсем мехпарксем пуянлатнө. Хамәр инф.

НАРКОТЕРЕСИӨЗ

Граждансем пулашнине

Мартан 10–18-мөшөсенчө Пётм Рәсәйери «Аста вилём сутинне пёлтер» акцин пёрремөш тапхәр иртнө. Ана наркомани ыйтәвө пири пётм обществәна шуллаттарас, наркотике илсенчө инкеке кёрсе үкнө җынсене пулашас тёллевне йөркөлөнө. Республикәри Наркотерөслөв управленийёненчө тата районсем хушшинчө пайёсенчө таләкөлөх шаңчәк телефонёсем ёслөнө.

Акци вәхәтёнен ку телефонсем сине 17 шәнкәрав килнө. Пёр эрнере 24 преступлени тупса палартнә, 22 уголовлә ёс пурсарнә, 2 притона хупнә, наркотиклә япаласене 300 грамм ёнене туртса илнө (җав шутра 40 грамө – туртмалли хутәшсем).

Е.РОМАНОВА.

Пулё-ши җав саккун?

«АиФ» хаҗат «Уралас пулсан мөнле саккун килрө» рубрикәпа «Наци хуҗтлөхёшөн» акци ирттерет. Чатаймарам – вуласа тухрам. Халәх ёскө-җикёне иртёхни җинчен, чөлём туртнине чирлекенсем пири тата наркомани җамрәк әру хушшинчө сарәлса пыни җинчен икө сын икө төрлө шултат. Пёрин те ыраңла, халәха пулашасла сөнү сук.

ШУАХШ ШАНКАРАВЕ

Эпө вөренине пёрле медицинара 40 сұлта ёслөнө. Сталин ыйәлне Василиө, урине тәтнәскөрне, тутарсен республикәри больницинчө сипленө сөре хуҗанса курнә. Ёскө-җикёне иртёхө сын ятне сухатнисене сахал мар тёл пулнә. Наркомани те кёрешме тивнө.

Манән әру сөр-шышан чи йывәр вәхәта туссе ирттерчө, апа пулин те эрех-сарапа иртёхө курман. Сахал мар кантәр акса сус тунә. Кантәр вәррине ывәсө-ывәсөне синө. Наркоман пулса кайман. Кәштах аташнә пулсан та чөлём туртма хәвәтрах парәхнә. Спирт алара чухне те пуҗа сухатман.

Ялти Мән урампа утнә май кил урлә кил пушә

ларни кәҗал юр нумай пулине катаранах курәнәт: кил умне кёркен утма сұл ыраңне юр кули капласа ыраты, кушак йөри те сук. Пушә килсен шүчө ситмөл урлә кәсрө. Пур уйра та тыра-пулә акәнмәст. Семье хиселө те пултанчө. Ёлөкрөх кашни семье те пөхөх тәватә-пилөк ача үснө.

Мусульман сөр-шывөсем вут-сұлам кәларсах пурнәс тёллевне шырама тытәччө, мөншөн төсен мусульмансем пурте пёрпөринне тачә сыхәннә, вөсем хайсенчөн мәшкәлама памасчө.

Көсьере укҗа пулсан чысна та, чинне те

➡ 2 стр.

«Сёңтерү сүлө» хаҗата 2011 сұлән иккёмөш сур сүлө валли җыраңтармалли тапхәр пырат

2011 сұлхи июль–декабрь уйахёсенчө «Сёңтерү сүлө» почта урлә илсе тәма халәхи хакпах – 187 тенкө те 80 пуспа – җыраңма пулат. Хаҗата редакциө килсе илмелле те җыраңтарасчө, хаке – 110 тенкө. «Сёңтерү сүлө» җыраңнисем Вәрнар чиркөвөн прихучө кәларса таракан «Георгиевский листок» хаҗата малашне те түйлесөр илсе тарөс.

«Сёңтерү сүлө» хаҗатсәр ан юләр. Юратнә хаҗата җыраңәр, вуләр!

САНТАЛАК

Көснерни кун

31.03

0

-6

Эрне кун

1.04

-1

-6

Шәмат кун

2.04

+1

+1

«Метеонови» информация агентствин информацияй тарх.

СССР халәх артисчә шахматпа та тусләччә

Манан 1975–1980 сүлсәнчә СССР Шалти ёссен министрствин Мускаври университетё-нчә вөрәнмә түр килчә. Саванна эпә Чөмпәр чавашёпе Юрий Курайкинпа тата Чаваш енри Шупашкар тарәхәнчи Паспак яләнчен вөрәнмә пынә самрапка Николай Плотни-ковпа сывах туслашрәм. Вөрәнурә лайах палләсемпе ёлкөрсә пынисёр пүснә виссёмёр те паллә спортсменсөмччә.

АСА ИПҮ

Юрий Владимирович кире пу-канё йатассипе Рафсейри «Ди-намо» общество чемпионёччә. Паллах, университетән та ёнтё. Университетра Николай Васи-льевича хёллө йёлтөрпө, сүлла сүррән чупассипе ситекенин сүк-рахчә. Пирёншён тусләх халё те унчөнхи пекех малти вырән-та. Юрий Курайкин службәри дол-жностёпе Ульяновск областён Шалти ёссен следстви управле-нийён начальниче ситрө, юсти-ции полковникё Николай Плотни-ков министра та тухрө...

Чи кәсәкли – виссёмёр те шахмата кәмәлләтмәй. Уни-верситетра иртекен турнирсен-чә эпир яланах малтисемччә.

Эпө, спорт мастерён кандидачә, час-часах 20–25 шахмат хәми сичне сеансөсем те ирттернө. Уни-верситет профессорёсем те вы-ляма тарәшатчөс манпа. Саван-на манан хушма ят «Фишерччә». Сав вәхәтсөнчә манан Николай Васильевич Крогиус грөссөй-стөрпа та сываххән паллашма түр килчә. Вәл пире вөрәнчөчә, про-фессорччә, психологи наукисен докторёччә.

Час-часах эпир висс тус пёрле пуханатмәй. Каласу, паллах, хамәр таван ене те ситөччә.

Пёррехинчә Николай Плотни-ков сәмах майан төнө пек СССР халәх артисчә Борис Алексеев хәйсен яләнчен пулнине каласа панәччә. Ача чухне клубра та курнә вәл апа. Печёксерсем,

шәкәр-макәрсем, унпа пёрле сән та үкөрттернө. Паллә артистан тёләнмеллө ыра кәмәлө пирки те сав тери хавхаланса каласа кә-таратчә. Эпө вара 1967 сүлта Борис Алексеевич Муркаш рай-онөнчи Анагасри шула пырса кайнине саванса каласа патәм. Вәл вәхәтра пирён ялта клуб сүкчә. Саванпа кәрсерен шултах кино е спектакльсөм кәтар-татчә. Пёр көрхи кәс Борис Алексеев пире Ленин сәнарне хәйнә өвөр ёмөрлөхә асра юл-малла усса пачә. Эпир, шул ачи-сөм кәна мар, ваттисем те унән пуларулаһөнчөн питё тёләннөччә. Чән-чән Владимир Ильич Ленин сәнарне кәларчө-сөк-ха вәл. Борис Алексеевич 1975 сүлхи сүллахи уйәхсөнчә

Шупашкарта, Надежда Крупская ячөпө хисепленекен паркра, час-часах кураттәм. Вәл унта кан-малли күнсөнчә шахматла выля-ма сүрөтчә. Эпө ун чухне самрак милиционерччә, мана час-часах сав парка ёссен, шалти ёссен пайёнчөн, йөркөлөхә сыхлама яратчөс. Пёрре кәна мар Борис Алексеевичпа шахматла выляма түр килнө. Вәл уса гамбитсөнө юрататчә. Королевски текен гам-бита уйрамах пысак ёсталахпа вылятчә. Васкамасәр, ләпкән, тарәннән шухәшласа выляма юрататчә кашни партие. Сәкә та асра: парка час-часах хура костюмпа, шура кәпелө, галстукпа пыратчә вәл. Хәй пысак та паллә сын пулнине пёртте паләрт-мәстчә. Паха тәслөх мар-и ёнтө сәкә пирёншөн.

Владислав
ПАСТУХОВ-АНАТКАС,
Рафсей Писательсөн
союзён членө.

Пулё-ши сав саккун?

(Вәср. Пусл. 1-мөш стр.)

илмө пултаратән. Таван сывах сынна та сүтса яма питё сәмәл. Ка-питалистсөмшөн зтем чи йүнө ёс таварё, савна пула та ёнтө паянхи демократие никам та ёненмөст. Этемшөн демократи вәл закона пәхәнса пурәнасси, сөр-вышшән усаппа сын пулса телейлө пурнәс-па утса тухасси, кирек мөнлө вә-хәтра та хәвна ситөлөклө хүтөлө-көн закон йөркийё, урәхла каласан, ёсрө вәй хурса ёслөнлө хысһан ка-нәвө те сав хакрах упрәнтар, яла-нах яту хисепрө пултәр.

Анчах паянхи демократие уса курса хисеп сөснө илмө питё йы-вәр. Пуянәхла чухәнлөх юнашар утафсө, сүлө вара питё ансәр, пёрне-пери тәксө ямасәр утма сүк. Төрөссипө пире пурө те пёр сак-кун кирлө – зтемө сын вырәннө хурса хисепленекен саккун.

В. КОЖАНОВ.

Асәрханәр: сүхе пәр!

Сисмерёмөр те, март вөслөнчә. Часах сәнталәк әшәтас енне каять. Сүркунне, юр ирөлмө пусланә тапхәр-та, пәр сийё шывланатъ, шура төспө витөнөт, сөмсөлет. Кунашкәл пәр сийё сине тухма хәрушә

Район администрацийён граждә-ла оборона тата чрезвичайлә лару-тарусен ёсөсөмпе тимлекен пайё сәк вәхәтра питё асәрхануллә пул-малли сичнен аса илтөрөт.

Шурләхлә вырәнсенчи пәр сийё уйрамах иккөлөнүллө. Вөсен-чә яланах сүхе сийлө «шәтәксөм» пуласчө. Шурләхсөм тиксө шән-масчө: хөйрисөм, варринчипө тан-лаштарсан, сүхерех сийлө пәрпа витөнөсчө. Хулән корпа витөннө

пәр уйрамах хәрушә – ун айөнчи пәр пёр тиксө шәнмәст. Шур-ләхлә вырәнчи пәр сине тухма юрамәст. Сав тери кирлө пулсан ун сине иккөн кәна тухмалла, пёрлө шалса (патак) тата кантра та илмөлө.

Пәр сине тухас умён апа тёллөн төрөслөмеллө. Сирөп пәр тиксө те сүрәксөмсөр, кәвак тәслө пулатъ. Енчөн те пәр сине пулсан шәтәртатат пулсан хәвәртрах ка-

ялта тухмалла.

Ачасөм выляса-кулса сүран-тан түрех пәр сине шуса анасчө. Ку вара инкөк күмө пултаратъ – сүхе пәрән кәталас хәрушләх пы-сәк.

Шәннә пәр сийлөллө сүрмара шыв чакни те – начар пулам. Кун пек чухне сүрансен хөйрипө сыв-ләш «көсийсөм» юласчө. Кунаш-кал вырәнә пулсан (сүхе пәр сийё) түрех шыва анса кайма пулатъ.

Инкөкө лекнө сынна пулшасси

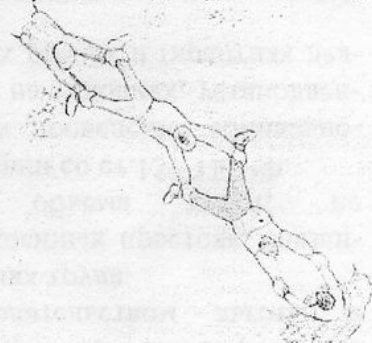
Енчөн те сын пәр ваннине пула шыва анса кайсан апа кантра е шарф, вәрәм патак е туя памалла. Хәтаракан сыннан хәйөн пәр сине тәсәлса выртмалла, сүлрөх асәннә хәтөрсөнчөн пөрин вөснө путакана тыттар-са апа шывран кәлармалла. Сывахра нимлө хәтөр те курмасан инкөкө лекнө сын патнө шуса пымалла, апа аларән е тумтирөнчөн тытса хәтар-ма тарәшмалла.

Кун пек чухне васкәвләх кирлө – шыври сын хәйөн вәй-халне хәвәрт сүхатса пыратъ (пәрлә шывра 15-20 минутран ытла тытәнса тарәймәс-тән), вәл анса кайма пултаратъ.

Пәрлә шывран кәларнә сынна әшәтас тёллөшлө васкәвлә мәрәсөм йышәнмалла.

Сын шывра курәнми пулсан, апа хәвәртрах туртса кәлармалла, пу-лшашу пама тарәш-малла, больницәна васкәвлән лөсмө-лө.

Пәр сичнө асәр-хануллә пулмалли пирки ашшө-амшө-сен ачасөнө асәр-хәтәрсәх тәмалла. Сәнталәк әшәтсан пәр сийё сүхөмө, ванса-сүрәлса хә-рушләх күмө пулса-сан пәр сине пачах тухма юрамәни сичнөн те аса илтер-мөлө.

Хәрушә чир сарәлсах пыратъ

«Кәсәлхи нарәс уйәхөнчә Дзержинск хулинчә пурәнәкан В.Мухинән хушма хусаләхөнчә сьсәсәсөм африка чумипө чирленнө тупса паләртнә. Чрезвичайлә лару-тәру өнөпө тимлекен комиссийөн ларәвөнчә чир-чөр сәл күснө пөтерессилө ёс планё хәтөрлөнө. Унпа киләшүүлән хушма хусаләхри сьсәсәсөнө тёл тунә. Вирус ернин сәлтавө вырәнчи сөр чәсөнчөн илсө килнө апат юлашкийсөнө сьсәсәсөнө ситерни тәсө сирөплө-төсчө. Нумаях пулмәст сәкән пек тәслөхө Санкт-Петербургра тупса паләртнә», – пәлтөресчө Рафсей ял хусаләх төрөслөнөн официаллә сайтөнчә. Африка чуми пирки Рафсей ял хусаләх асәрхәвөн Чаваш Респуб-ликинчи управленийён чикөри ветеринари төрөслөвөн пайён пусләхөн заместителө Константин ВИКТОРОВ каласа пачә.

СЫВЧ ЫТУ

– Константин Вячеславович, ку чир пир-ки мөн калама пултаратъ?

– Ку инфекци чирнө төрлөрен каласчө: африка свичирё, хөвөл тухәс африка чуми, Монгомери чирё... Рафсейрө апа сьсәсәсөн африка чуми төсчө. Инфекци килтө урәкан тата хир сьсәсәсөнө кирек хәш үсөмрө ермө пултаратъ. Вьльәхсөн ытларәх пайё вилөт. Сьсна ашөчөн хәтөрлөнө пәшәхламан про-дуктсөнчә (төтөмлөнө, тәварлә симёсрө) тата апат юлашкийсөнө вирус эрнөрен ты-тәнса темисө уйәх таранах упрәнма пулта-ратъ, сиввө чәтатъ.

– Этемө сьсәсәсөн африка чуми ермө пултаратъ-и?

– Ку инфекци зтемшөн хәрушә мар. Сьс-

насем кәна чирлөсчө, ытти чөрчүнсөм ви-рус пусарусинө сарма пулшәсчө.

– Сәк чир мөнлө хәрушләх кәларса тә-рататъ?

– Аграрисөм тата ветеринари тухтәр-сөм африка чумипө 2007 сүлтанпа көрө-шөсчө. Сәпах та инфекци кәнтәртан сүрө-реллө пёр пек хәвәртләхлө – сүлтанпәне 350 километр – сарәлса пыратъ.

Эпидеми сәлкүсө кәнтәр ен пулсәссән та сисчөвөләнмелли пурах. Сивч лару-тәрәва тикшөрнө тарәх, вирус Воронеж, Белгород, Липецк, Курск, Мускав областөсөнчә, савән пекех Мордөва, Чаваш, Тутар Республик-сөнчә сарәлма пултаратъ.

Африка чумин тёл палли – чир вирусчө кётмен сөртөн, хәвәрт сарәлки. Ку ин-фекцир паянхи куна вакцина сүк. Савәнпа та

сьсәсәсөнө тёл тәвәсчө.

Кәсәлхи пуш уйәхөн 18-мөшөнчә Ленин-град областө көрөкөн Ломоносов районөн-чи «Детство» тулли мар яваллә обществә-ра вилнө 8 сына африка чумипө чирленнө тупса паләртнә. Хусаләхра сьсәсәсөн хис-сөл 200 пин патнеллө (вьльәхсөн пөтөмөшлө хакө 800 миллион тенкө яхән). Эпидеми сәл күснө пөтерессилө мероприя-тисөм ирттермө 380 миллиард тенкө яхән укса кирлө. Африка чуми бизнөса аталанма ура хуратъ, экономика лару-тәрәвнө хавшә-татъ, 6,7 миллиарда яхән така күрөт. Чул-хула областөчә африка чуминө тупса палә-ртнән өнө ашө икө хут үснө.

– Килти хушма хусаләх тытәканән сьсә-на африка чуми ериннө мөнлө пөтөлмөлө?

– Чирлө сьсәсәсөн температура үсөт, яләх

сывласчө, вөсен үт-тирө кәвакаратъ, хөйрлө пәнчәсөм те курәнма пулсәсчө. Сьсәсәсөм йытә пекех хушма пултарасчө. Чирлө сьсәсә-сөнчөн инфекци сывисөнө ерөт, вөсөм пур-те тенө пекех вилөсчө. Вируса чирлө сьсәсә-сөм, кушасөм, йытәсөм, сәвәсөсөм, тиксөр чөр чүнсөм сарасчө. Инфекци чирлө вьльә-хсөм сүрөнө уләх-сарана, вөсөнө турттарнә транспорт, апат урлө та сарәлма пултаратъ.

– Паллах, кирлө мерәсөм йышәнссилө тёллөвлө ёсөлмөлө...

Африка чуминө килти хушма хусаләхсө-нө көртөс мар тесөн сьсәсәсөнө ләйәх усло-висөнчә тытмалла, вөсөнө пахаләхлә апат-па тивөстөрмөлө. Астәвәр: пәшәхламан апат сьсәсәсөнө памалла мар, ветеринари сьсәсәсөнө пулсан кәна «чух-чухсөнө» туюмалла, сьсәсәсөнө ирөкө кәлармасәр тытмалла.

– Сьсәсәсөнө чир ерсөн мөн тумалла?

– Сьсәсәсөн сасартәк вилсөн е вьльәх-сөн чир-чөр палисөм паләрсан васкасах ветеринари специализөсөнө пөлтөрмөлө, чирлисөнө сьсәсәсөнчөн уйәрмалла, витөнө дезинфекци тумалла. Ветеринарсөм килич-чөн вьльәх пәхәксөнөн ытти хушма хусаләх-сөнө, фермәсөнө каймалла мар, сьсәсәсөнө сүтма юрамәст.

Көрөшү вайлисе палартре

– Көрөшү хутёлев мелёсене сес мар, хай төллөнлөхө ханхтарат, ирэк-камал вайне үстерет, сисемле шутлас йалана аталантарат, саванпа та спортан сак төсне суйласа илнисем пурнасра яланах малтисен ретёнке пырассе, анасусем ытларах тавассе, – терё Чаваш Республикин физкультурапа спорт министрён заместителё Алексей Яковлев..

СПОРТ

Варнарти физкультурапа спорт комплексё иртёне шамат кун көрөшү тытамён элитине пустарчё тесен те йанаш мар. Республикари федерацин вице-президентё Владимир Семенов, Европа первенстин икё хутчен призёрё, тёнке класла спорт мастерё Иван Григорьев, Пётём Рассей категориёлё судья Илья Фомин, Чаваш Республикин тава тивёслё тренерё Виталий Трофимов тата ытисем кавир сине тухакан кашни ачашан ситёну патне туртаниа хистекен төслёх пулчёс. Район пуслэхён заместителё Алексей Владимиров, физкультурапа спорт комплексён директорё Николай Афанасьев, ачасемпе савраксен спорт шкулён директорён сумё Владислав Львов та савраксене ние пэхмасёр маллапа таппаниа анасу сунчёс.

Район Пухавён депутатён, «Попутичи» тулли мар явалла общество директорён Александр Петрован тата Рассей Асла сучён судийн Вячеслав Яковлеван пар-

Сылтамран сулахаялла: В.Яковлев, В.Трофимов, А.Петров саврак көрөшүсөмпе – А.Колпакова тата И.Львова.

нисемшён иртекен тавайтмёш турнир Шупашкар, Канаш, Улатёр хулисенчи, Канаш, Йёпрес, Хёрлө Чутай, Красноармейски, Шупашкар, Улатёр, Патёрель, Сёңтервар-

ри районёсенчи, Мордва Республикинчи 20 командана пёрлештерчё. Хамар районтан кавир сине Партасри, Мён Явёшри, Кёсён Кипекри, Варнарти 1-мёшпе 2-мёш

ватам шкулсенче вёренексенем тухрёс, 11 виёс категориёнке 168 хёрпе кача тулашрё.

Варнар көрөшүсөнчен чемпион ятне виёсён тивёсрёс. Вёсем Андрей Павлов, Юрий Львов тата Виталий Трофимов тренерсен вёренексенем Малик Кураков, Антон Сантимер, Екатерина Емельянова тата Настя Иванова. Тимур Сергеев кёмёл медаль сёске илчё. Бронза призёрсен улттан – Леонард Семенов, Александр Кадиков, Денис Порфирьев, Даниил Аржанов, Григорий Семенов, Никита Львов, Евгений Смирнов, Ильиз Басыров (Сергей Васильеван воспитанникё).

Сёңтерёсёсөмпе призёрсем турниран генеральнай спонсорёсенчен парнесемпе медальсене сес мар, кунран та пысакрах амартусенчё сёңтерме хавхалантару савмахсене тивёсрёс.

С.ЧИКМЯКОВА.

ПРАВО

Сивё пүлёмсенче вёреннё

Хапёсри ватам шкулта вёренексенсен ашшё-амашёсем йитнипе Варнар район прокуратури Роспотребнадзор органёсемпе пёрле вёрентү учреждениеёнке төрёлёс ирттернё. Шкулта вёренексен сывлаш хутёлевён прависене пёсчи, санитарии правилисене пэханманни паларнё. Тёрёлёс вёхатёнке ак хаш-пёр кабинетсенче сывлаш температури 16,7–16,5 градус кана пулна (норма – 18–20 градус), столовайёнке – 15,6 градус.

Санитарии правилисем төлөшпе те ситменлёхсем пур. Хаш-пёр вёренү пүлёмёсенче сывлаш нурёлёхё 28,6–36,3 процента тагланаш (нормана 40–60 процент кирлө).

Шкул столовайё сөмёнче ёскекен пёр умывальник кана, шыв сук пирки төрёлёс вёхатёнке вал та пулин ёсмен.

Тёрёлёс катартавёсем тарх район прокуратури Хапёсри ватам шкул директорё И.Егорова төлөшпе административла ёс пусарна, ана Роспотребнадзоран Канашири территори органне пэхса тухма ярас пан.

Тупса палартна ситменлёхсене пётёрме хушна, сакна прокуратура төрёлёсвөре тытат.

Ю.КАЗАКОВ,
Варнар район прокурорён помощникё.

Асёрханни пёсмасть

Сурта-хваттере ведомствана пэханман хурал пайне сыхлама шанни, сигнализаци вурнастарни вёра-хурахсенчен хутёлене пулашть. Ку, паллах, чи лайах меслет. Анчах хваттере сыхласа танашан уйахсерен тўлесе тама пурин те май сук. Саванпа та граждасен ытти савалрах те ансатрах мелсемпе те пулин уса курмалла. Асёрханни нияхсан та пёсмасть. Акё сирёл алак лартни, каткас механизмлё е электронла ёрасем лартни вёрасене киревсёр ёс тума чармав кўрё. Кунсёр пусне ёрасем алак сине мён чухлө нумайрах, саван чухлө лайахрах.

Суртан чи сўлти хутёнке пуранаксен балкон рамисене сирёллетмелле тата чўрече сине решеткесем лартмалла, чартак сине тухмалли алаксем яланах питерёнчөк таччар. Пёрремёш хутсенче пуранаксен те чўречесем сине решеткесем пулсан аван.

Ёнчен те эсир чылай вёхатлаха, савархан, отпускра аста та пулин каятар-так, хваттерти чўречесене, алаксемпе решеткесене шанчакла хупса хавармалла. Тёрёссине, хваттертен темисе минутлаха сўп-сап тама е почта ёсёкёненч хасат-журнал илме тухсан та алак питерёмелле. Пёр пусма тавайтмелёс пуранакан кўршёсемпе сывах хушани пите лайах. Хавар отпускра е командировкара чух хваттере пэхса-санаса тама вёсене хушар. Сапла майпа чылай преступление асёрхаттарма май килё. Иёсё сёре, нумайлаха каякансен укса-тенке е хакла япаласене банкан сыхлах камерине хурса хаварма май пур.

И.ТИХОНОВА,
шалти ёсёсен районтни пайён милицин участокри уполномоченнайё.

Ваттисем сапла калан

Варланё укса тухаёсёр.

Варё алла илет те кёвё сёклет.

Варё вёрра шанмасть, ясар ясара шанмасть.

Варё та сурта лартна.

Варан пурнаёсё малалла каймасть.

Варана тусла – хай те вёрё.

КУЛЬТУРА

Халёха савантарчёс

14 сўл пулманччё элё Кив Шуртанти культура суртёнке. Кунта элё ачаранах сўренё, концертсене хушанна. Тул ёнчен кана клуб кивёрах куранса ларать, шалта тирейлө те илемлө, аша та сута. Пире, Пуканкассинчи «Чашма» фольклор ушканне тата Авшак Элмен ялёнчи пултарулаш ушканне сўренексене, ашан кёске илчёс.

Концерт программине хёрамсен ушканё саванасла юрпа усрё. Кёсех сцена сине пёчөк юрассем – Ильзита Алексеева-па Саша Мураков – тухрёс. Валя Николаева та маттур, чаваш юрисене илемлөн юрларё.

«Тулёх акашсем» ташла ташлама Наташа Матвеевапа Светлана Кузьмина тухсан клуб пустаранна халёх тавайтмалла ала сўрпё.

Пилёк сўлти Настя Кондратьева та хайён пултарулашөпе залра ларакансене төлөнтөрчө. Семен Кондратьев хаёх баянна выласа юрлани концерт программине тата пунлатрө.

Пуканкассинчи «Чашма» фольклор ушканне сўренексенем чаваш ташисене хуёх ташларёс, юрисене илемлөн шарантарчёс. Ольгапа Алексей Кондратьевсем вырас такмакёсене юрларёс... Тата ытисем те маттур пулчёс.

Авшак Элмен ялёнчи клуб заведующине Елена Муракована, Пуканкассинчи клуб заведующине Алексей Кондратьева, пултарулаш ертўсине Ольга Кондратьева, «Чашма» фольклор ушканне сўренексене – Светлана Короткована, икё Нина Иванована, Валентина Васильевана, Ирина Александрована, Валентина Николаевана, Светлана Кузьмина, Наташа Матвеева, Альбина Федорована, ачасене – пысак концерт ларта ял халёхне савантарнашан, Кивё Шуртанти культура сурчён заведующине Татьяна Степанована аша төл пулу йёркеленёшён, концерт курма пустаранисене пире хисепесе тимлөн итлесе ларнашан тата автобус водительне Александр Шестакова явалла пулнашан чёрен тав савмахё калатён.

Таван яла килни, ял халёхне төл пулни сав тери ыра туйамсем суратат, ачалёха, савраклаха аса илтерет. Сапла, час-часых кайса сўресчө таван яла.

Лиана ГРИГОРЬЕВА,
«Чашма» фольклор ушканне сўренек.

СЕНЕ ЯТСЕМ

Ан шыра мана

Ан юрат мана, ан ёнен мана. Эпё тивёс мар сан юратвана. Ан юрат мана, ан ёнен мана. Каях, савна тус, ан кёт эс мана... Касёрен төл пулмап текхерен санпа,

Ах, савни, савнисём, ан шыра мана. Эп ларса каласан шурё хуранпа, Бал кана апланё черчен чунана. Аларан тытса тек утмалар

пёрле, Ёмётсем те вёсрөс төрлө ёнелле. Тумхалё-сөке пулчө икён утас сўл.

Сунатама хусна савни, сыва пул! Ан юрат мана, шанмастап сана: Эсё тивёс мар ман юратана. Ултава тулна сан саврак чуну, Уйралсассан та – асмар яту.

Е.ТРОФИМОВА.

